

DOI: 10.5281/zenodo.3591906
UDC Classification: 338.24
JEL Classification: O11, O19, O2, O5

KOEFFICIENTLY ANALYSIS OF ECONOMIC GROWTH AND BACKUP DEVELOPMENT OF HOTEL AND RESTAURANT INDUSTRY

КОЕФІЦІЄНТНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА РЕЗЕРВНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СФЕРИ

Olena I. Judina, PhD in Economics, Associate Professor
Higher Educational Institution "Dnipro Humanities University, Dnipro, Ukraine
ORCID: 0000-0003-3699-5321
Email: el.judina@gmail.com
Recieved 24.05.2019

Юдіна О.І. Коєфіцієнтний аналіз економічного зростання та резервного розвитку підприємств готельно-ресторанної сфери. Науково-методична стаття.

У статті на основі побудованої моделі множинної регресії виробничо-комерційної діяльності, що встановлює закономірності взаємодії факторних і результатуючих параметрів, проведено коєфіцієнтний аналіз економічного зростання та резервного розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства. Розраховано аналітичні коєфіцієнти, які визначають резерви економічного розвитку, характеризують силу диференційованого впливу досліджуваних факторів на ефективність роботи та рівень доходності підприємства, а також частку внеску окремого економічного показника в сумарну дію факторних параметрів. Розроблено індикатори резервного економічного розвитку для кількісного вимірювання додаткових резервів економічного зростання суб'єкта господарювання за рахунок встановленої частки невикористаного ресурсного потенціалу і ступеня впливу показників витратомісткості на підвищення ефективності виробничо-комерційної діяльності.

Ключові слова: аналіз, коєфіцієнти, індикатори, економічне зростання, резервний розвиток, підприємство, ефективність діяльності, рівень доходності, готельно-ресторанний бізнес

Judina O.I. Koefitsiently analysis of economic growth and backup development of hotel and restaurant industry. Scientific and methodical article.

On the basis of elaborated model of multiple regression of manufacturing and commercial activity that establishes regularities of interaction between factor and resulting parameters, the presented article contains ratio-based analysis of economic growth and reserve development of enterprises of hotel and restaurant business. The paper comprises elaborated analytic ratios that determine reserves of economic development, characterize the scope of differential impact of investigated factors on the operational efficiency and profitability rate of the enterprise as well as the share of contribution of a separate economic indicator to the aggregated impact of factor parameters. Indicators of reserve economic development were developed within the scope of the paper for the purpose of assessing additional reserves for economic growth of the business entity through established share of unused resource potential and the degree of impact of manufacturing costs values on the improvement of efficiency of manufacturing and commercial activity.

Keywords: analysis, coefficients, indicators, economic growth, reserve development, enterprise, activity efficiency, profitability level, hotel and restaurant business

В ринкових умовах, що носять динамічний, змінний характер, щоб вижити, бути успішним протягом тривалого часу, тобто бути економічно стійким, добитися досягнення своєї мети, підприємство повинне бути як результативним, так і ефективним, а як звісно, якість результатів прямо пропорційно залежить від рівня його доходності. Виробнича або інша діяльність господарюючого суб'єкту супроводжується процесом споживання відповідних ресурсів, тобто виникнення витрат на їх організацію і здійснення. Призведені витрати є факторами формування певного рівня ефективності, економічного зростання, а отже, і сталого розвитку підприємства. Таким чином, для забезпечення економічного розвитку стає необхідним визначення закономірностей взаємодії вказаних факторів, ступеня їх диференційованого та інтегрованого впливу на рівень доходу господарюючої одиниці, а також виявлення резервів розвитку її ресурсних потенціалів. У зв'язку з поставленою проблемою виникає необхідність вирішення ряду комплексних логічно зв'язаних зі змістом процесів (об'єктів) завдань та функцій, які потребують проведення системного диференційованого та інтегрованого аналізу їх стану шляхом розрахунку певних коєфіцієнтів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Аналіз наукових праць в області внутрішніх резервів підприємства та їх впливу на економічний розвиток показав, що на сьогоднішній день недостатньо уваги приділено цим питанням при дослідженні діяльності підприємств у сфері готельно-ресторанного господарювання. Дослідженню проблеми економічного розвитку підприємств присвячено роботи багатьох науковців, до яких належать: Андрушків Б.М., Василенко В.О., Геєць В.М., Зиновьев Ф.В., Мочерний С.В., Росс Д., Шеререр Ф. та інші.

У роботах Андрушківа Б.М. визначаються показники, що характеризують ресурсні резерви підприємств і представлені напрями їх інноваційного розвитку [1]. Василенко В.О. розглядає

динамічність середовища, що містить в собі різноманітні форми розвитку та визначає окремі складові, а саме структурні підрозділи підприємства, ефективне управління якими у змозі забезпечити економічний розвиток як незворотні, закономірні зміни за рахунок використання організаційною системою саме управлінських резервів [2]. Геєць В.М. акцентує увагу на необхідності використання резервів ресурсу праці та розвитку продуктивних сил на довгостроковому інтервалі, як основного фактора економічного зростання [3]. Зинов'єв Ф.В. вважає, що економічний розвиток забезпечується шляхом виявлення центрів впливу і аналізу взаємозв'язків між структурними елементами системи, а також встановлення можливих напрямів розвитку організаційної системи на довгостроковому інтервалі [4]. Разом з цим, відсутні підходи щодо встановлення закономірності кількісного взаємовпливу факторів, визначенню коефіцієнтів економічного зростання та розвитку, що дозволяють виявляти резерви розвитку ресурсних потенціалів і розраховувати частку і силу їх впливу на результати діяльності підприємств.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми

Метою статті є визначення коефіцієнтів економічного зростання та резервного розвитку, і проведення на їх основі аналізу та оцінки ресурсних потенціалів, а також підвищення економічної ефективності функціонування підприємств готельно-ресторанного господарства.

Виклад основного матеріалу дослідження

Коефіцієнтний аналіз дає можливість для вивчення властивостей кожного функціонального підрозділу підприємства, процесу і напряму діяльності, що відбуваються, адекватно оцінити їх стан, взаємовплив і дію на загальний результат, а також дослідити можливі наслідки впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, як на ефективність роботи і економічний розвиток підприємства в цілому, так і його складові частини окремо.

З метою проведення подібного аналізу розроблено модель множинної регресії виробничо-комерційної діяльності підприємства готельно-ресторанної сфери наступного виду:

$$\hat{G}_{\text{ДВК}} = 1,54948 - 0,75545 \cdot \overline{K}_{\text{МЗ}} + 2,93728 \cdot \overline{K}_{\text{ВВП}} - 10,9558 \cdot \overline{K}_{\text{ВФ}} + 1,67489 \cdot \overline{K}_{\text{Він}}, \quad (1)$$

де $\hat{G}_{\text{ДВК}}$ – теоретичне (розрахункове) значення рівня доходності діяльності підприємства під впливом факторів виробничо-комерційної діяльності підприємства;

$\overline{K}_{\text{МЗ}}$ – середнє значення матеріаломісткості виробництва (фактор матеріальних витрат);

$\overline{K}_{\text{ВВП}}$ – середнє значення трудомісткості виробництва (фактор витрат праці);

$\overline{K}_{\text{ВФ}}$ – середнє значення фондомісткості (фактор витрат основних виробничих фондів);

$\overline{K}_{\text{Він}}$ – середнє значення рівня інших витрат з операційної діяльності.

На основі побудованої моделі стає можливим визначення резервів економічного розвитку і напрямків поліпшення результатів діяльності підприємства під впливом окремого факторного параметра за допомогою визначення β_i -коефіцієнтів, які відображають ступінь їх варіювання і базуються на розрахунку відношення середньоквадратичних відхилень факторної та результативної ознак:

$$\beta_i = a_i \frac{\overline{\sigma}_{K_i}}{\overline{\sigma}_{G_i}}, \quad (2)$$

де β_i – стандартизований коефіцієнт моделі множинної регресії;

a_i – коефіцієнт i -го фактора множинній регресійній моделі;

$\overline{\sigma}_{K_i}$ – середньоквадратичне відхилення i -го фактора;

$\overline{\sigma}_{G_i}$ – середньоквадратичне відхилення результативного показника;

Таким чином, коефіцієнти отриманого рівняння множинної регресії, стандартизуються шляхом розрахунку відношення середньоквадратичних відхилень впливаючих та результуючих економічних показників і дорівнюють:

1) для фактора матеріальних витрат:

$$\beta_{\text{КМВ}} = -0,75545 \frac{0,058144}{0,07342} = -0,5982;$$

2) для фактора витрат праці:

$$\beta_{\text{КВВП}} = 2,93728 \frac{0,033309}{0,07342} = 1,332;$$

3) для фактора витрат основних виробничих фондів:

$$\beta_{\text{КВФ}} = -10,9558 \frac{0,01272}{0,07342} = -1,89777;$$

4) для фактора інших операційних витрат:

$$\beta_{\text{КВін}} = 1,67489 \frac{0,06794}{0,07342} = 1,54992.$$

Аналіз стандартизованих β_i - коефіцієнтів показав, що при зміні стандартного відхилення рівня матеріальних витрат на 0,058144 од., рівня витрат на оплату праці на 0,033309, рівня витрат основних

виробничих фондів на 0,01272 і рівня інших операційних витрат на 0,06794, рівень доходності підприємства зміниться на (-0,5982); 1,332; (-1,89777) і 1,54992 од., відповідно.

Виявлення сили впливу кожного з досліджуваних факторів на показник ефективності роботи підприємства забезпечується шляхом наступних математичних розрахунків приватних коефіцієнтів детермінації d_{K_i} :

$$d_{K_i} = r_{GK_i} * \beta_{K_i}, \quad (3)$$

де d_{K_i} – приватний коефіцієнт детермінації i -го фактора;

r_{GK_i} – парний коефіцієнт кореляції між результативною і i -ю факторною ознакою.

Для обчислення парного коефіцієнта кореляції, що показує ступінь (тісноту) взаємозв'язку між залежним і одним з незалежних параметрів, без урахування впливу інших змінних, що входять в рівняння регресії, використовується така формула:

$$r_{GK_i} = \frac{\sum_{i=1}^n (K_i - \bar{K})(G_i - \bar{G})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (K_i - \bar{K})^2 \sum_{i=1}^n (G_i - \bar{G})^2}} \leftrightarrow \frac{\overline{KG} - \bar{K} * \bar{G}}{\sigma_K * \sigma_G}. \quad (4)$$

В ході дослідження за формулою 4 розраховуються парні (приватні) коефіцієнти множинної кореляції для наступних впливаючих економічних показників:

1) парний коефіцієнт кореляції матеріаломісткості виробництва продукції (товарів, послуг) в моделі виробничо-комерційної діяльності визначається у наступному порядку:

$$\begin{aligned} r_{PK_{MB}} &= \frac{\sum_{i=1}^n (K_{MB} - \bar{K})(G_{PK} - \bar{G}_{PK})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (K_{MB} - \bar{K}_{MB})^2 \sum_{i=1}^n (G_{PK} - \bar{G}_{PK})^2}} \leftrightarrow \frac{K_{MB} \bar{G}_{PK} - \bar{K}_{MB} * \bar{G}_{PK}}{\sigma_{K_{MB}} * \sigma_{G_{PK}}} = \\ &= \frac{-0,012467}{\sqrt{0,020248 * 0,032343}} = -0,48668; \end{aligned}$$

2) математична форма обчислення приватного коефіцієнта кореляції для показника витрат праці:

$$r_{PK_{BIP}} = \frac{\sum_{i=1}^n (K_{BIP} - \bar{K})(G_{PK} - \bar{G}_{PK})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (K_{BIP} - \bar{K}_{BIP})^2 \sum_{i=1}^n (G_{PK} - \bar{G}_{PK})^2}} = \frac{0,012015}{\sqrt{0,00067 * 0,032343}} = 0,81887;$$

3) значення приватного коефіцієнта кореляції фондомісткості продукції (послуг) регресійної моделі виробничо-комерційної діяльності отримано шляхом виконання таких розрахунків:

$$r_{PK_{BOF}} = \frac{\sum_{i=1}^n (K_{BOF} - \bar{K})(G_{PK} - \bar{G}_{PK})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (K_{BOF} - \bar{K}_{BOF})^2 \sum_{i=1}^n (G_{PK} - \bar{G}_{PK})^2}} = \frac{0,00073}{\sqrt{0,00097 * 0,032343}} = 0,12997$$

4) обчислення приватного коефіцієнта кореляції для показника рівня інших операційних витрат відповідає наступному математичному запису:

$$r_{PK_{Bin}} = \frac{\sum_{i=1}^n (K_{Bin} - \bar{K})(G_{PK} - \bar{G}_{PK})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (K_{Bin} - \bar{K}_{Bin})^2 \sum_{i=1}^n (G_{PK} - \bar{G}_{PK})^2}} = \frac{0,00536}{\sqrt{0,027696 * 0,032343}} = -0,179.$$

Шляхом підстановки у формулу 3 отриманих значень парних коефіцієнтів кореляції $r_{GPK_{K_i}}$ між результативним й i -ми факторними ознаками, встановлюється величина приватного коефіцієнта детермінації для кожного з незалежних показників множинної регресії виробничо-комерційної діяльності:

$$\begin{aligned} 1) d_{K_{MB}} &= r_{GPK_{K_{MB}}} * \beta_{K_{MB}} = |-0,48668| * (-0,59826) = -0,29116; \\ 2) d_{K_{BIP}} &= r_{GPK_{K_{BIP}}} * \beta_{K_{BIP}} = 0,81887 * 1,33256 = 1,09119; \\ 3) d_{K_{BOF}} &= r_{GPK_{K_{BOF}}} * \beta_{K_{BOF}} = 0,12997 * (-1,89777) = -0,246655; \\ 4) d_{K_{Bin}} &= r_{GPK_{K_{Bin}}} * \beta_{K_{Bin}} = |-0,179| * 1,54992 = 0,27743, \end{aligned}$$

де $d_{K_{MB}}$, $d_{K_{BIP}}$, $d_{K_{BOF}}$, $d_{K_{Bin}}$ – приватні коефіцієнти детермінації факторів матеріальних витрат, витрат праці, витрат основних виробничих фондів, інших витрат операційної діяльності, відповідно.

Приватний коефіцієнт детермінації d_{K_i} показує, на скільки відсотків варіабельність результативної ознаки пояснюється варіацією i -го факторного параметра моделі множинної регресії, і може бути математично виражений через коефіцієнт детермінації R^2 таким чином:

$$\sum_{i=1}^n \beta_i r_i = R^2 \quad (5)$$

Виходячи з даного співвідношення й інтерпретації коефіцієнта множинної детермінації R^2 , як частки факторів, що вивчаються, в наявному прирості результативного показника в аналізованій сукупності, можна зробити висновок, що добуток $\beta_i r_i$ (при $1 \leq i \leq n$) є показником сили впливу відповідного фактора на результативну ознаку.

Тоді, шляхом перетворення формули 5 обчислюється коефіцієнт, який дає можливість встановити частку внеску аналізованого фактора в сумарний вплив всієї сукупності змінних факторних параметрів:

$$h_{Ki} = \frac{\beta_i \cdot \Gamma_i}{R^2}, \quad (6)$$

де h_{Ki} – коефіцієнт частки внеску i -го фактора в сумарний вплив всіх факторів;

$\beta_i \cdot \Gamma_i$ – коефіцієнт сили впливу i -го фактора на результативний показник.

За допомогою підстановки відомих параметрів у формулу 6, визначається питома вага кожного аналізованого фактора в сумарному впливі всіх включених в економіко-математичну модель змінних:

$$\begin{aligned} 1) h_{\text{МВ}} &= \frac{\beta_{\text{МВ}} \cdot \Gamma_{\text{МВ}}}{R^2} = \frac{0,29116}{0,8583} = 0,33925; \\ 2) h_{\text{ВІП}} &= \frac{\beta_{\text{ВІП}} \cdot \Gamma_{\text{ВІП}}}{R^2} = \frac{1,09119}{0,8583} = 1,27139; \\ 3) h_{\text{ВОФ}} &= \frac{\beta_{\text{ВОФ}} \cdot \Gamma_{\text{ВОФ}}}{R^2} = \frac{0,246655}{0,8583} = 0,28739; \\ 4) h_{\text{Він}} &= \frac{\beta_{\text{Він}} \cdot \Gamma_{\text{Він}}}{R^2} = \frac{0,27743}{0,8583} = 0,32325, \end{aligned}$$

де $h_{\text{МВ}}$, $h_{\text{ВІП}}$, $h_{\text{ВОФ}}$, $h_{\text{Він}}$ – питома вага (частка) диференційованого впливу факторів матеріальних витрат, витрат праці, витрат основних виробничих фондів, інших витрат операційної діяльності, відповідно, на рівень доходності підприємства.

На основі ранжирування коефіцієнтів значущості h_{Ki} встановлено, що найбільша частка приросту доходу може бути забезпечена розвитком фактора витрат праці (трудова ресурсів), яка склала 1,271, наступним по значущості внеску в поліпшення результативного показника ефективності, є рівень матеріальних витрат, що має значення 0,339. Показники адміністративно-збутових витрат і фондомісткості виробництва знаходяться на третьому і четвертому місці з рівнем внеску в загальний результат, які дорівнюють 0,323 і 0,287, відповідно.

Крім того, визначення приватних коефіцієнтів еластичності, які є індикаторами економічного зростання, дає можливість встановити відсоток зміни результативного показника ефективності, за рахунок зміни величини окремо взятого фактора на 1% при фіксованому положенні інших факторних параметрів:

$$E_{\text{СК}i} = a_i \frac{\bar{K}_i}{\bar{G}_i}, \quad (7)$$

де $E_{\text{СК}i}$ – індикатор економічного зростання i -го фактора;

a_i – коефіцієнт регресії при i -м факторі;

\bar{K}_i – середнє значення i -го фактора;

\bar{G}_i – середнє значення результативного показника.

Індикатори економічного зростання для кожного з показників, що впливають на результативний параметр моделі виробничо-комерційної діяльності підприємства готельного типу встановлені на основі наступних математичних записів:

$$\begin{aligned} 1) E_{\text{СКМВ}} &= a_{\text{МВ}} \frac{\bar{K}_{\text{МВ}}}{\bar{G}_{\text{ПК}}} = -0,75545 * \frac{0,35031}{1,06649} = -0,248; \\ 2) E_{\text{СКВІП}} &= a_{\text{ВІП}} \frac{\bar{K}_{\text{ВІП}}}{\bar{G}_{\text{ПК}}} = 2,93728 * \frac{0,24862}{1,06649} = 0,685; \\ 3) E_{\text{СКВОФ}} &= a_{\text{ВІП}} \frac{\bar{K}_{\text{ВІП}}}{\bar{G}_{\text{ПК}}} = -10,9528 * \frac{0,092614}{1,06649} = -0,951; \\ 4) E_{\text{СКВін}} &= a_{\text{Він}} \frac{\bar{K}_{\text{Він}}}{\bar{G}_{\text{ПК}}} = 1,67489 * \frac{0,039446}{1,06649} = 0,0612, \end{aligned}$$

де $E_{\text{СКМВ}}$, $E_{\text{СКВІП}}$, $E_{\text{СКВОФ}}$, $E_{\text{СКВін}}$ – індикатори економічного зростання факторів матеріальних витрат, витрат праці, витрат основних виробничих фондів, інших витрат операційної діяльності, відповідно.

Аналіз індикаторів економічного зростання показує, що за абсолютним приростом найбільший вплив на прибутковість підприємства надає фактор витрат основних виробничих фондів $K_{\text{ВІП}}$. Від'ємний знак перед коефіцієнтом показує, що зростання фондомісткості виробництва на 1% призводить до зниження рівня доходу на 0,95%, також негативно на результативний показник ефективності впливає фактор матеріальних витрат, його підвищення на 1%, викликає зменшення доходу на 0,25%. Значення індикаторів економічного зростання витрат праці та інших операційних витрат, свідчить про те, що збільшення ресурсу праці на 1% забезпечить зростання прибутковості суб'єкта господарювання на 0,69%, а витрат на адміністративно-збутову діяльність – на 0,06%.

Отримані в ході дослідження розрахунково-аналітичні дані, дають можливість встановити резерви економічного зростання підприємства і розрахувати відповідні індикатори резервного розвитку впливаючих факторів шляхом інтерпретації отриманих оцінних характеристик побудованих регресійних моделей, які пояснюють закономірності взаємозв'язків та кількісний взаємовплив досліджуваних економічних показників, і в математичній формі описують дані процеси їх взаємодії.

Розробка індикаторів резервного розвитку на основі побудованих економіко-математичних моделей, дозволяє виявити додаткові резерви для поліпшення результатів діяльності господарюючих одиниць шляхом розвитку потенціалу впливаючих факторів, встановити рівень можливого економічного зростання за рахунок зміни величини параметра фактора, визначити кількісне співвідношення економічних ресурсів, що забезпечують підвищення ефективності роботи підприємства.

Таким чином, шляхом інтерпретації проаналізованих оцінних параметрів побудованих моделей множинної кореляційної залежності, складено математичну формулу для розрахунку індикаторів резервного економічного розвитку, яка має вид:

$$R_{CK_i} = h_{K_i} * E_{CK_i}, \quad (8)$$

де R_{CK_i} – індикатор резервного економічного розвитку i -го фактора;

h_{K_i} – коефіцієнт питомої ваги (ступені) внеску i -го фактора у сумарний вплив факторів;

E_{CK_i} – індикатор економічного зростання i -го фактора.

Для кількісного вимірювання додаткових резервів економічного зростання підприємств готельно-ресторанної сфери на основі розвитку ресурсного потенціалу і підвищення ефективності процесу управління витратами, що забезпечує поліпшення результатів господарської діяльності, проводиться обчислення індикаторів резервного розвитку на основі отриманих аналітичних даних за формулою 8:

$$1) R_{CK_{MB}} = h_{K_{MB}} * E_{CK_{MB}} = 0,33925 * |-0,248| = 0,0842;$$

$$2) R_{CK_{ВВР}} = h_{K_{ВВР}} * E_{CK_{ВВР}} = 1,27139 * 0,685 = 1,8706;$$

$$3) R_{CK_{ВФ}} = h_{K_{ВФ}} * E_{CK_{ВФ}} = 0,28739 * |-0,951| = 0,2734;$$

$$4) R_{CK_{Він}} = h_{K_{Він}} * E_{CK_{Він}} = 0,32325 * 0,0612 = 0,02,$$

де $R_{CK_{MB}}$, $R_{CK_{ВВР}}$, $R_{CK_{ВФ}}$, $R_{CK_{Він}}$ – індикатори резервного розвитку факторів матеріальних витрат, витрат праці, витрат основних виробничих фондів, інших витрат операційної діяльності, відповідно.

Результати коефіцієнтного аналізу економічного зростання та резервного розвитку підприємств готельно-ресторанної сфери записано в табл. 1.

Таблиця 1. Оцінна характеристика резервного економічного розвитку потенціалу виробничо-комерційної діяльності підприємства готельно-ресторанного господарства Дніпропетровської області

№ з/п	Економічні показники моделі виробничо-комерційної діяльності	Показники оцінки впливу факторів на результат діяльності та їх резервного розвитку							
		\bar{K}_i	$\bar{\sigma}_{K_i}$	β_{K_i}	r_{G,K_i}	d_{K_i}	h_{K_i}	E_{CK_i}	R_{CK_i}
1	Рівень матеріальних витрат	0,35031	0,05811	-0,5982	0,48668	0,2912	0,33925	-0,248	-0,0842
2	Рівень витрат на оплату праці	0,24862	0,03331	1,332	0,81887	1,0912	1,27139	0,685	1,8706
3	Рівень витрат основних виробничих фондів	0,09261	0,01272	-1,8978	0,12997	0,2467	0,28739	-0,951	-0,2734
4	Рівень інших операційних витрат	0,0612	0,06794	1,5499	0,179	0,2774	0,32325	0,0612	0,020
5	Рівень доходу підприємства	$\bar{G}_i=1,06649$; $\bar{\sigma}_{G_i}=0,07342$			-	-	-	-	-

Джерело: власна розробка автора

Підсумковий аналіз на базі розроблених індикаторів резервного розвитку факторів, дозволив виявити економічний показник з найбільшим потенціальним резервом розвитку і ступенем впливу на зростання ефективності виробничо-комерційної діяльності суб'єкту господарювання готельно-ресторанного типу, до якого відноситься трудомісткість виробництва, що має величину 1,871, а це означає, що розвиток трудових ресурсів і підвищення рівня витрат на них на 1%, дозволить збільшити ступінь прибутковості підприємства на 1,87%. Також значення індикатора резервного розвитку основних виробничих фондів, свідчить про те, що розвиток матеріально-технічної й техніко-технологічної бази підприємства готельно-ресторанної сфери, а також зниження витрат ОВФ на 1%, забезпечить зростання доходу на 0,27%. Встановлені індикатори резервного розвитку факторів матеріальних витрат та інших витрат операційної діяльності, показують, що зниження матеріаломісткості виробництва і збільшення вкладень грошових коштів в адміністративно-збутову діяльність на 1%, сприятимуть підвищенню рівня доходу на 0,08% і 0,02%, відповідно.

Висновки

Таким чином, за допомогою коефіцієнтного аналізу встановлено особливості виробничо-комерційної діяльності підприємств готельно-ресторанного господарства Дніпропетровської області, оцінено диференційований та інтегрований вплив факторів виробництва та адміністративно-збутової діяльності на їх рівень доходності й економічний розвиток.

В ході дослідження отримані оцінні характеристик побудованих регресійних моделей, що пояснюють закономірності взаємозв'язків та кількісний взаємовплив досліджуваних економічних показників, і на їх основі розраховано коефіцієнти, що дозволяють встановити резерви зростання економічної ефективності підприємства. Доведено, що найбільший приріст доходу відбувається за рахунок розвитку ресурсу праці, також значну роль у економічному зростанні підприємств готельно-ресторанної сфери відіграє удосконалення матеріально-технічної бази.

На основі проведеного коефіцієнтного аналізу та інтерпретації обчислених оцінних параметрів, розроблено математичну формулу для розрахунку індикатора резервного економічного розвитку, який забезпечує кількісне вимірювання додаткових резервів економічного зростання підприємств готельно-ресторанної сфери за рахунок встановленої частки не використаного ресурсного потенціалу і диференційованої сили впливу досліджуваних факторів на підвищення ефективності виробничо-комерційної діяльності.

Отримані коефіцієнти й індикатори, що характеризують можливості економічного зростання та резерви розвитку суб'єктів господарювання, стають основою для дослідження трендів і формування ефективного механізму сталого економічного розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства.

Abstract

Manufacturing and commercial activity of the enterprise is coupled with the process of consuming particular resources which creates conditions for resulting costs related to its organization and realization. Resulting costs are factors that influence performance results, efficiency and economic growth levels and, consequently, the sustained development of the business entity. It is commonly known that economic growth is directly proportional to its profitability rate. Hence, to ensure economic development in modern dynamic and volatile market conditions it becomes an essential task to solve a range of complex tasks, logically related by process (object) content, and to ensure performance of functions which require conducting systemic differential and integrated analysis of their state by means of calculating particular ratios.

The purpose of the presented paper is to determine the corresponding ratios of economic growth and reserve development with subsequent analysis and assessment of resource potentials on their basis, as well as improvement of economic performance of enterprise within hotel and restaurant business sector with the help of grouping methods and mathematical statistics, stochastic, correlative and regressive analysis.

To determine the degree of impact of manufacturing costs factors on the profitability rate of the enterprise of hotel and restaurant business the presented paper contains an elaborated regressive model of manufacturing and commercial activity which serves as a basis for defining the economic development reserves and directions for improvement of enterprise performance results influenced by a separate factor parameter through the use of calculated ratios that represent the degree of their variation with regard to resulting attributes, determine the share of contribution of the analyzed factor to the aggregated impact of the sum total of variable factor parameters, establish the percentage of change in the resulting performance indicator by means of changing the value of a particular factor by 1% with fixed values of other factor attributes.

Through interpretation of analyzed assessment ratios of the elaborated model of multiple correlation dependence the mathematic formula was developed to calculate indicators of reserve economic development which allows establishing reserves of economic growth for enterprises of hotel and restaurant sector based on the use of the identified additional factor potential, defining the level of potential economic growth by means of changing the value of the indicators of manufacturing cost, identifying quantitative correlation of economic resources that ensure the increase in the operational efficiency and profitability rate of the enterprise.

Список літератури:

1. Ресурсономіка: теоретичні та прикладні аспекти / [Б.М. Андрушків, Ю.Я. Вовк, І.П. Вовк та ін.]. – Тернопіль: Терно-граф, 2012. – 456 с.
2. Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України: кол. моногр. / [Балакірева О.М., Геєць В.М., Сіденко В.Р. та ін.]. – Київ: ІЕП НАН України, 2014. – 340 с.
3. Василенко В.О. Менеджмент устійчивого розвитку підприємств: монографія / Василенко В.О. – Київ: Центр учебной літератури, 2005. – 648 с.
4. Зиновьев Ф.В. Концептуальный подход к исследованию процессов трансформации экономики / Ф.В. Зиновьев // Экономика и управление. – 2012. – № 2-3. – С. 3-6.

References:

1. Andrushkiv, B.M., Vovk, Yu.Ya. & Vovk, I.P. (2012). Resursonomika: Theoretical and Applied Aspects. TERNOPIIL: Terno-graf [in Ukrainian].
2. Balakireva, O.M. Geets', V.M. & Sidenko, V.R. et al (2014). The value component of modernization processes in contemporary society of Ukraine: collective monograph. KIEV: Instytut ekonomiky ta prognozuvanniy NAN Ukrayiny [in Ukrainian].
3. Vasilenko, A.V. (2005). Sustainable Enterprise Management. Kiev: Tsentr uchebnoy literatury [in Ukrainian].

4. Zinovev, F.V. (2012). Conceptual approach to the study of transformation processes of economy. *E`konomika i upravlenie*, 2(3), 3-6 [in Russia].

Посилання на статтю:

Юдіна О. І. Коефіцієнтний аналіз економічного зростання та резервного розвитку підприємств готельно-ресторанної сфери / О. І. Юдіна // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2019. – № 2 (8). – С. 59-65. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/ejoru/2019/No2/59.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3591906.

Reference a JournalArticle:

Judina O. I. Koeffitsiently analysis of economic growth and backup development of hotel and restaurant industry / O. I. Judina // Economic journal Odessa polytechnic university. – 2019. – № 2 (8). – С. 59-65. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/ejoru/2019/No2/59.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3591906.

